



МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ  
ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ  
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФОНД

Дата внесення до Реєстру: 03.08.2021  
Реєстраційний код акта: 106403/2021

Користувач Реєстру:  
Реєстраційний код:

Контроль цілісності та достовірності електронної копії документу виконується спеціальними засобами криптографічного захисту і відповідають вимогам ГОСТ 28147-89, ГОСТ 34.311-95, ДСТУ 4143-2002.

РЕДАКЦІЯ ЕТАЛОННОГО ТЕКСТУ від 10.04.2023



## ЗАКОН УКРАЇНИ

### Про основи національного спротиву

Із змінами і доповненнями, внесеними  
Законами України  
від 27 січня 2022 року N 2024-IX,  
від 1 квітня 2022 року N 2170-IX,  
від 3 травня 2022 року N 2237-IX,  
від 13 грудня 2022 року N 2849-IX,  
від 10 квітня 2023 року N 3022-IX

(У тексті Закону слова "засоби масової інформації" у всіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом України від 13 грудня 2022 року N 2849-IX)

Цей Закон визначає правові та організаційні засади національного спротиву, основи його підготовки та ведення, завдання і повноваження сил безпеки та сил оборони та інших визначених цим Законом суб'єктів з питань підготовки і ведення національного спротиву.

#### Розділ I

#### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

##### Стаття 1. Визначення основних термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

- 1) доброволець Сил територіальної оборони Збройних Сил України - громадянин України або іноземець чи особа без громадянства, який перебуває в Україні на законних підставах впродовж останніх п'яти років та на добровільній основі зарахований до проходження служби у складі добровольчого формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 2) добровольче формування територіальної громади - воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони;

(пункт 2 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX)

- 3) зона територіальної оборони - частина суходупної території України, яка включена до території відповідної військово-суходупної зони та межі якої збігаються з адміністративними межами Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя;
- 4) керівник зони територіальної оборони - Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голова обласної державної адміністрації, голова Київської, Севастопольської міської державної адміністрації (керівник відповідної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення);
- 5) керівник району територіальної оборони - голова районної державної адміністрації (керівник районної військово-цивільної або військової адміністрації у разі її утворення);
- 6) керівник штабу зони територіальної оборони - командир бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 7) керівник штабу району територіальної оборони - командир батальйону Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 8) національний спротив - комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України;
- 9) органи управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, - Генеральний штаб Збройних Сил України, Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України, регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України, органи управління інших складових сил безпеки та сил оборони, у підпорядкуванні яких

перебувають сили і засоби, що сплановані та/або залучаються до виконання завдань територіальної оборони, штаби зон (районів) територіальної оборони;

10) підготовка громадян України до національного спротиву - сукупність заходів, які здійснюються державними органами та органами місцевого самоврядування з метою формування патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття ними знань та практичних вмінь, необхідних для захисту України;

11) район територіальної оборони - частина сухопутної території України, яка включена до території відповідної зони територіальної оборони України та межі якої збігаються з адміністративними межами району у складі Автономної Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя;

12) рух опору - система воєнних, інформаційних і спеціальних заходів, організація, планування, підготовка і підтримка яких здійснюється з метою відновлення державного суверенітету і територіальної цілісності під час відсічі збройної агресії проти України;

13) сили і засоби, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, - визначені планувальними документами територіальної оборони сили і засоби сил безпеки та сил оборони;

14) сили і засоби руху опору - визначені сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до здійснення заходів з організації, підготовки та виконання завдань руху опору, а також окремі особи, які на добровільній та конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору;

15) Сили територіальної оборони Збройних Сил України - окремий рід сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони;

16) територіальна оборона - система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій;

17) штаб зони територіальної оборони - постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідної зони територіальної оборони, який підпорядкований керівнику зони територіальної оборони;

18) штаб району територіальної оборони - постійно діючий орган управління територіальною обороною в межах відповідного району територіальної оборони, який підпорядкований керівнику району територіальної оборони.

2. Інші терміни в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в інших законах України.

## **Стаття 2. Правова основа національного спротиву**

1. Правову основу національного спротиву становлять Конституція України, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти.

## **Розділ II**

## **ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ**

### **Стаття 3. Склад, мета і завдання національного спротиву**

1. Складовими національного спротиву є територіальна оборона, рух опору та підготовка громадян України до національного спротиву.

2. Метою національного спротиву є підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву.

3. Завданнями територіальної оборони є:

1) своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості;

(пункт 1 частини третьої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX)

2) участь у посиленні охорони та захисті державного кордону;

3) участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;

4) участь у підготовці громадян України до національного спротиву;

5) участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;

6) участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення, районного у містах рад, сільських, селищних, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

7) забезпечення умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;

8) участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій;



- 9) участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах;
- 10) участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;
- 11) участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;
- 12) участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника);
- 13) участь у наданні населенню правничих послуг у порядку, передбаченому Законом України "Про безоплатну правничу допомогу".

(частину третьої статті 3 доповнено пунктом 13 згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX, пункт 13 частини третьої статті 3 у редакції Закону України від 10.04.2023 р. N 3022-IX)

#### 4. Завданнями руху опору є:

- 1) формування осередків руху опору та набуття ними відповідних спроможностей;
- 2) перешкоджання діям військ (сил) агресора (противника);
- 3) участь у проведенні спеціальних (розвідувальних, інформаційно-психологічних тощо) операцій;
- 4) участь у підготовці громадян України до руху опору.

#### 5. Завданнями підготовки громадян України до національного спротиву є:

- 1) сприяння набуттю громадянами України готовності та здатності виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;
- 2) військово-патріотичне виховання громадян України;
- 3) підготовка населення до умов життєдіяльності в районах ведення (воєнних) бойових дій.

### Стаття 4. Основи побудови територіальної оборони

1. Територіальна оборона ґрунтується на принципах територіальності, масовості, мінімального часу на розгортання та приведення підрозділів територіальної оборони у готовність до дій, єдиноначальності, централізації управління та децентралізації і контрольованої автономності застосування сил і засобів територіальної оборони, активності, рішучості та безперервності ведення територіальної оборони, наполегливості у досягненні мети територіальної оборони, узгодженого, спільного застосування сил і засобів, залучених до ведення територіальної оборони, безперервності взаємодії сил і засобів територіальної оборони, всебічного врахування і повного використання моральних та психологічних факторів.

Територіальна оборона складається з військової, цивільної та військово-цивільної складових.

2. Військова складова територіальної оборони включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони.

Провідна роль в організації та виконанні завдань територіальної оборони належить Силам територіальної оборони Збройних Сил України, до яких належать:

- 1) Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 2) регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 3) бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 4) батальйони зі складу бригад Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

До виконання завдань територіальної оборони та здійснення заходів підтримки і забезпечення територіальної оборони за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України можуть залучатися інші сили і засоби Збройних Сил України.

Склад сил і засобів сил безпеки та сил оборони, що залучаються до територіальної оборони, визначається Головнокомандувачем Збройних Сил України за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

3. Цивільна складова територіальної оборони включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до територіальної оборони.

4. Військово-цивільна складова територіальної оборони включає штаби зон (районів) територіальної оборони та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до територіальної оборони.

5. Для організації підготовки, підтримки, забезпечення та виконання завдань територіальної оборони на постійній основі функціонують:

1) в органах управління сил безпеки та сил оборони, місцевих органах виконавчої влади - відповідні структурні підрозділи з питань територіальної оборони;

2) у Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській, Севастопольській міських державних адміністраціях (відповідних



військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) - штаби зон територіальної оборони;

3) у районних державних адміністраціях (районних військово-цивільних або військових адміністраціях у разі їх утворення) - штаби районів територіальної оборони.

6. В основу побудови територіальної оборони закладається територіально-зональний принцип з урахуванням військово-адміністративного поділу території України.

### **Стаття 5. Основи побудови руху опору**

1. Заходи з організації, планування і підготовки руху опору здійснюються в мирний час та особливий період.

Ведення руху опору здійснюється з настанням особливого періоду на тимчасово окупованій території України, території України, яка захоплена агресором (противником) під час збройної агресії проти України.

2. Провідна роль в організації, підготовці, підтримці та веденні руху опору належить Силам спеціальних операцій Збройних Сил України.

(частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

3. До організації, підготовки, підтримання та виконання завдань руху опору за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України залучаються інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.

4. Форми, методи і засоби виконання завдань руху опору визначаються законодавством України, актами Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Інформація про форми, методи і засоби виконання завдань руху опору, про взаємодію Сил спеціальних операцій Збройних Сил України з іншими силами і засобами руху опору належить до таємної інформації та підлягає віднесенню у встановленому законом порядку до державної таємниці.

(статтю 5 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

5. Військовослужбовці, працівники правоохоронних органів та інші особи, які залучаються до заходів з організації, підготовки, підтримання та виконання завдань руху опору, на час проведення таких заходів підпорядковуються Командувачу Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, рішення якого є обов'язковими до виконання.

(статтю 5 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

### **Стаття 6. Основи підготовки громадян України до національного спротиву**

1. Основою підготовки громадян України до національного спротиву є їх загальновійськова підготовка, яка організовується за територіально-зональним принципом, ґрунтується на засадах високої мотиваційної привабливості та узгоджується з процесом трансформації системи комплектування за призовом відповідно до принципів та найкращих практик держав - членів НАТО.

2. Загальновійськова підготовка громадян України полягає в опануванні базовими загальновійськовими знаннями, практичними вміннями і навичками та поділяється на початкову і базову підготовку.

3. Початкова підготовка організовується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, разом з Міністерством оборони України та проводиться в закладах загальної середньої освіти. У літній час проводиться військово-патріотична підготовка в ігровій формі у літніх таборах.

4. Базова підготовка організовується Міністерством оборони України разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади та проводиться з громадянами України, які досягли 18-річного віку та не проходять військову службу в Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, службу в правоохоронних органах, шляхом проведення періодичних навчальних зборів, занять, курсів.

5. Загальновійськова підготовка громадян України організовується та здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6. Загальновійськова підготовка громадян України до національного спротиву організовується з використанням фондів військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, військових навчальних закладів, навчальних центрів, інших військових частин (установ) Збройних Сил України, інших складових сил безпеки та сил оборони, об'єктів, які перебувають у сфері управління державних органів та органів місцевого самоврядування.

### **Стаття 7. Керівництво національним спротивом**

1. Загальне керівництво національним спротивом здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України через Міністра оборони України.

2. Безпосереднє керівництво територіальною обороною здійснюється:

1) на всій території України - Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) у межах військово-сухопутної зони - керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних



- Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 3) у межах зони територіальної оборони - керівником зони територіальної оборони через штаб зони територіальної оборони;
  - 4) у межах району територіальної оборони - керівником району територіальної оборони через штаб району територіальної оборони.
3. Керівництво рухом опором здійснює Головнокомандувач Збройних Сил України через Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.
4. Керівництво підготовкою громадян України до національного спротиву здійснюється Кабінетом Міністрів України через відповідні центральні органи виконавчої влади.

### Розділ III

## ФОРМУВАННЯ ТА КОМПЛЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ДОБРОВОЛЬЧИХ ФОРМУВАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА РУХУ ОПОРУ

### Стаття 8. Формування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад

1. Військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України утворюються та функціонують:
- 1) у кожній зоні територіальної оборони та додатково в кожному місті, чисельність населення якого перевищує 900 тисяч мешканців, як бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
  - 2) у кожному районі територіальної оборони та додатково в кожному адміністративному центрі області як батальйони Сил територіальної оборони Збройних Сил України.
- У зонах територіальної оборони, чисельність населення яких перевищує 2400000 мешканців, можуть утворюватися та функціонувати додаткові військові частини (підрозділи) Сил територіальної оборони Збройних Сил України.
- Для розміщення військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць використовується інфраструктура (фонди) Збройних Сил України, а також інфраструктура (фонди) складових сил безпеки та сил оборони, органів місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.
- Етапи і порядок створення та розвитку Сил територіальної оборони Збройних Сил України визначаються Головнокомандувачем Збройних Сил України.
2. Добровольчі формування територіальних громад утворюються з урахуванням ресурсних та людських можливостей відповідних територіальних громад.
- Загальна кількість та місця розташування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України за участю відповідних сільських, селищних, міських рад та затверджуються Головнокомандувачем Збройних Сил України.
- Порядок утворення, комплектування, функціонування, підстави та порядок розформування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Положенням про добровольчі формування територіальних громад, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

(абзац третій частини другої статті 8 у редакції  
Закону України від 03.05.2022 р. N 2237-IX)

Діяльність добровольчих формувань територіальних громад здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

У разі введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану всі добровольчі формування територіальних громад переходять в оперативне підпорядкування командирів відповідних військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

(частину другу статті 8 доповнено новим абзацом п'ятим  
згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX)

На час дії воєнного стану за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України добровольчі формування територіальних громад повністю або частково можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами визначеної зони територіальної оборони, а також направлятися до районів ведення воєнних (бойових) дій.

(частину другу статті 8 доповнено новим абзацом шостим  
згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX,  
у зв'язку з цим абзац п'ятий вважати абзацом сьомим)

Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляється та затверджується єдина символіка для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

### Стаття 9. Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад



1. Комплектування органів військового управління, військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюється:

- 1) у мирний час - військовослужбовцями за контрактом та за призовом особами офіцерського складу;
- 2) в особливий період - військовослужбовцями за контрактом, за призовом особами офіцерського складу та територіальним резервом.

Громадяни України зараховуються до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

(частину першу статті 9 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом України від 01.04.2022 р. N 2170-IX)

2. Комплектування добровольчих формувань територіальних громад здійснюється на добровільній основі відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

3. До складу добровольчих формувань територіальних громад зараховуються громадяни України, які відповідають вимогам, встановленим Положенням про добровольчі формування територіальних громад, пройшли медичний, професійний та психологічний відбір і підписали контракт добровольця територіальної оборони. Громадяни України зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу добровольчих формувань територіальних громад також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

(абзац перший частини третьої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.04.2022 р. N 2170-IX)

На громадян України, зарахованих до складу добровольчих формувань територіальних громад, під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони поширюється дія статутів Збройних Сил України.

(частину третьої статті 9 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

4. До складу добровольчих формувань територіальних громад не може бути зарахована особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за вчинення умисних злочинів.

5. Облік громадян України, які уклали контракт добровольця територіальної оборони, здійснюється територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки.

6. Основу добровольчих формувань територіальних громад складають громадяни України, які пройшли військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах.

7. Громадяни України, які не проходили військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах, зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад після складення ними присяги добровольця територіальної оборони.

8. Командири добровольчих формувань територіальних громад призначаються Командувачем Сил територіальної оборони Збройних Сил України за погодженням з Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України за поданням командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України з найбільш підготовлених і вмотивованих членів добровольчих формувань територіальних громад.

9. Кандидати на посаду командирів добровольчих формувань територіальних громад проходять обов'язкову спеціальну перевірку в Службі безпеки України і Національній поліції України у порядку, визначеному законодавством України.

(частину дев'яту статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

## Стаття 10. Формування та комплектування руху опору

1. Порядок проведення відбору осіб, які виявили бажання стати учасниками руху опору, обліку таких осіб, заходи з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору визначаються Положенням про рух опору, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

(абзац перший частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

Для потреб комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та ведення національного спротиву можуть бути прийняті на службу у військовому резерві Збройних Сил України та інших військових формувань громадяни України, які не досягли граничного віку перебування на військовій службі і визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби за станом здоров'я за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час виконання обов'язків військової служби, у тому числі під час участі в антитерористичній операції та/або у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, що призвело до встановлення їм інвалідності, часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності (крім розумових, сенсорних, психологічних вад, розладів психіки, поведінки та інших захворювань, визначених Міністерством оборони України та іншими центральними органами виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями).

(частину першу статті 10 доповнено абзацом другим



згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

Перелік посад, що можуть бути заміщені такими особами, визначається Міністерством оборони України та іншими центральними органами виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями.

(частину першу статті 10 доповнено абзацом третім згідно із Законом України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

## Стаття 11. Позапартійність національного спротиву

1. Діяльність політичних партій, включаючи ведення агітації та/або використання будь-яких предметів, на яких зображена символіка політичних партій, у системі національного спротиву заборонена.

### Розділ IV

## ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

### Стаття 12. Повноваження Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади

1. Кабінет Міністрів України:

- 1) спрямовує і координує роботу центральних та інших органів виконавчої влади з питань національного спротиву;
- 2) затверджує перелік важливих об'єктів та комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, які підлягають охороні та обороні, порядок їх дообладнання та приймання під охорону;
- 3) затверджує Типове положення про штаб зони (району) територіальної оборони;
- 4) визначає порядок використання інфраструктури (фондів) Збройних Сил України, а також інфраструктури (фондів) складових сил безпеки та сил оборони, органів місцевого само-врядування для розміщення військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць;
- 5) визначає порядок організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України;
- 6) здійснює керівництво підготовкою громадян України до національного спротиву;
- 7) затверджує Положення про добровольчі формування територіальних громад;
- 8) визначає Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони;
- 9) затверджує Положення про рух опору;
- 10) здійснює інші повноваження, визначені цим та іншими законами.

2. Міністерство оборони України:

- 1) забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національного спротиву;
- 2) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань національного спротиву;
- 3) організовує та забезпечує в межах відповідних видатків Міністерства оборони України належне фінансування і ресурсне забезпечення Сил територіальної оборони Збройних Сил України, Сил спеціальних операцій Збройних Сил України та заходів підготовки громадян України до національного спротиву;
- 4) забезпечує накопичення озброєння, військової, спеціальної техніки, інших матеріальних ресурсів у непорушному запасі та мобілізаційному резерві для виконання завдань територіальної оборони;
- 5) формує та вносить у встановленому порядку пропозиції щодо обсягів фінансового забезпечення національного спротиву.

3. Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки:

- 1) бере участь у реалізації державної політики з питань підготовки громадян України до національного спротиву;
- 2) організовує та здійснює реалізацію заходів з початкової підготовки громадян України до національного спротиву;
- 3) формує та вносить у встановленому порядку пропозиції щодо обсягів фінансового забезпечення заходів підготовки громадян України до національного спротиву.

4. Інші центральні органи виконавчої влади:

- 1) беруть участь у межах компетенції в реалізації державної політики з питань національного спротиву;
- 2) беруть участь у навчаннях (тренуваннях) з територіальної оборони, забезпечують участь у таких навчаннях (тренуваннях) підприємств, установ і організацій, які належать до сфери їх управління;
- 3) забезпечують виконання законів та інших нормативно-правових актів з питань національного спротиву.

### Стаття 13. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та



## Севастопольської міських, районних державних адміністрацій

1. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні державні адміністрації (відповідні військово-цивільні або військові адміністрації у разі їх утворення):

- 1) беруть участь в організації та проведенні заходів національного спротиву;
- 2) беруть участь у створенні штабу зони (району) територіальної оборони, спрямуванні його діяльності та забезпеченні його функціонування;
- 3) беруть участь у створенні системи управління територіальної оборони в зоні (районі) територіальної оборони та підготовці громадян України до національного спротиву;
- 4) беруть участь у здійсненні заходів контролю за створенням, зберіганням та обслуговуванням запасів матеріально-технічних і сировинних ресурсів, передбачених для виконання завдань національного спротиву;
- 5) беруть участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони та підготовці громадян України до національного спротиву;
- 6) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

### Стаття 14. Повноваження обласних та районних рад, сільських, селищних та міських рад

1. Обласні та районні ради:

- 1) сприяють підготовці та виконанню завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період;
- 2) забезпечують у межах відповідних видатків місцевих бюджетів належне фінансування заходів територіальної оборони місцевого значення;
- 3) сприяють створенню добровольчих формувань територіальних громад;
- 4) забезпечують життєдіяльність населення і функціонування об'єктів у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- 5) сприяють популяризації участі в заходах національного спротиву.

2. Сільські, селищні та міські ради:

- 1) беруть участь у підготовці та виконанні завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період;
- 2) забезпечують у межах відповідних видатків місцевих бюджетів належне фінансування заходів національного спротиву місцевого значення та підготовки громадян України до національного спротиву;
- 3) сприяють створенню добровольчих формувань територіальних громад;
- 4) забезпечують життєдіяльність населення і функціонування об'єктів інфраструктури у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- 5) сприяють популяризації участі в заходах національного спротиву.

3. Сільський, селищний, міський голова:

- 1) сприяє підготовці територіальної громади та відповідної території до національного спротиву;
- 2) взаємодіє з питань територіальної оборони з органами державної влади, органами управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;
- 3) сприяє створенню добровольчих формувань територіальних громад;
- 4) сприяє реалізації заходів національного спротиву.

### Стаття 15. Повноваження органів військового управління Збройних Сил України

1. Генеральний штаб Збройних Сил України:

- 1) забезпечує реалізацію Головнокомандувачем Збройних Сил України повноважень щодо керівництва територіальною обороною та рухом опору;
- 2) організовує планування територіальної оборони в рамках стратегічного планування застосування Збройних Сил України, інших складових сил оборони;
- 3) здійснює в межах, визначених законодавством України, контроль за підготовкою та станом готовності сил і засобів, які сплановані до виконання завдань територіальної оборони.

2. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України:

- 1) організовує територіальну оборону в межах сухопутної території України;
- 2) розробляє проект Зведеного плану територіальної оборони України та бере участь у розробці проекту Стратегічного плану застосування Збройних Сил України та інших складових сил оборони;





- 3) готує пропозиції щодо концептуальних засад функціонування територіальної оборони, напрямів її розвитку;
- 4) готує пропозиції щодо визначення складу сил і засобів Збройних Сил України, інших сил і засобів сил безпеки та сил оборони, які залучатимуться до виконання завдань територіальної оборони;
- 5) забезпечує реалізацію Командувачем Сил територіальної оборони Збройних Сил України повноважень щодо організації та керівництва територіальною обороною;
- 6) організовує створення і забезпечення функціонування системи управління територіальною обороною та здійснює контроль за її станом;
- 7) організовує і координує інформаційно-аналітичну діяльність, необхідну для підготовки та ведення територіальної оборони;
- 8) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на підготовку і ведення територіальної оборони, розробляє прогнози її можливого розвитку;
- 9) розробляє та доводить до органів управління, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони, а в особливий період також до центральних і місцевих органів виконавчої влади, накази і директиви з питань територіальної оборони Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Головнокомандувача Збройних Сил України, Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України, організовує їх виконання і здійснює контроль за їх реалізацією;
- 10) визначає перелік військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад, які залучаються до посилення охорони та захисту сухопутних ділянок державного кордону України;

(пункт 10 частини другої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.05.2022 р. N 2237-IX)

- 11) узагальнює потребу в особовому складі, військовій, спеціальній та іншій техніці, озброєнні, боєприпасах, паливно-мастильних, інших матеріально-технічних, енергетичних, фінансових, інформаційних ресурсах, продовольстві, земельних ділянках, комунікаціях, фондах та майні, необхідних для розгортання (формування та доукомплектування) військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та сил і засобів, які сплановані та/або залучаються до виконання завдань територіальної оборони;
- 12) подає через Міністра оборони України у встановленому порядку Кабінету Міністрів України пропозиції щодо залучення міністерств та інших центральних органів виконавчої влади до навчань (тренувань) з територіальної оборони;
- 13) організовує проведення навчань (тренувань), оперативно-польових поїздок з територіальної оборони та підготовку громадян України до національного спротиву;
- 14) організовує та підтримує взаємодію з органами військового управління Збройних Сил України, органами управління інших складових сил безпеки та сил оборони, сили і засоби яких залучаються до виконання завдань територіальної оборони;
- 15) розробляє проекти Доктрини територіальної оборони, Типового положення про штаб зони (району) територіальної оборони, Положення про добровольчі формування територіальних громад;
- 16) бере участь у розробці проектів законів України, інших нормативно-правових актів з питань територіальної оборони та підготовки громадян України до національного спротиву;
- 17) визначає напрями підготовки, затверджує відповідні програми підготовки добровольчих формувань територіальних громад та організовує їх реалізацію.

### 3. Регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України:

- 1) організовує територіальну оборону у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 2) здійснює оперативне управління військовими частинами Сил територіальної оборони Збройних Сил України у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 3) забезпечує реалізацію керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України повноважень щодо організації та керівництва територіальною обороною у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 4) організовує створення та забезпечення функціонування системи управління територіальною обороною у військово-сухопутній зоні відповідальності, здійснює контроль за її станом;
- 5) організовує і координує інформаційно-аналітичну діяльність, необхідну для ведення територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 6) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на підготовку та ведення територіальної оборони, розробляє прогнози її можливого розвитку у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 7) організовує планування територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 8) розробляє та доводить до регіональних (територіальних, міжтериторіальних) органів управління сил безпеки та сил оборони, місцевих органів виконавчої влади накази і директиви з питань територіальної оборони, організовує їх виконання і здійснює контроль за їх реалізацією у військово-сухопутній зоні;
- 9) готує пропозиції щодо переліку військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, які залучаються до посилення охорони та захисту сухопутних ділянок державного кордону України у військово-сухопутній зоні відповідальності;



- 10) організовує проведення заходів щодо підготовки до розгортання військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, що сплановані до виконання завдань територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 11) визначає потребу в особовому складі, військовій, спеціальній та іншій техніці, озброєнні, боеприпасах, паливно-мастильних, інших матеріально-технічних, енергетичних, фінансових, інформаційних ресурсах, продовольстві, земельних ділянках, комунікаціях, фондах та майні, необхідних для розгортання військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України, що сплановані до виконання завдань територіальної оборони у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 12) організовує проведення навчань (тренувань), оперативно-польових поїздок з територіальної оборони та підготовку громадян України до національного спротиву у військово-сухопутній зоні відповідальності;
- 13) організовує та підтримує взаємодію з питань територіальної оборони з органами управління сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони та знаходяться в межах відповідної військово-сухопутної зони відповідальності.

#### 4. Командування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України:

- 1) забезпечує реалізацію Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України повноважень щодо управління діями руху опору;
- 2) організовує та здійснює заходи з підготовки, ведення та підтримки руху опору, а також забезпечує контроль за їх виконанням;
- 3) розробляє проект Положення про рух опору;
- 4) бере участь в розробці проектів законів України та інших нормативно-правових актів з питань руху опору;
- 5) подає необхідні розрахунки та пропозиції, аналітичні матеріали для прийняття Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України рішень з питань руху опору;
- 6) вивчає, аналізує та оцінює обстановку, яка впливає на здійснення заходів щодо підготовки та ведення руху опору, розробляє прогнози її можливого розвитку, забезпечує заходи оперативного реагування на зміну обстановки;
- 7) готує необхідні розрахунки та пропозиції, аналітичні матеріали для прийняття Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України рішень з питань руху опору;
- 8) організовує виконання наказів та директив з питань руху опору;
- 9) здійснює відбір осіб, які виявили бажання стати учасниками руху опору;
- 10) визначає потреби у ресурсах, необхідних для підготовки, підтримання та ведення руху опору;
- 11) створює і використовує інформаційні, інформаційно-комунікаційні системи для організації та забезпечення виконання завдань руху опору;
- 12) готує та надає пропозиції Головнокомандувачу Збройних Сил України щодо залучення сил і засобів сил безпеки та сил оборони до організації, підготовки, підтримання та виконання завдань руху опору;
- 13) спрямовує та координує діяльність залучених Головнокомандувачем Збройних Сил України до здійснення заходів з організації, підготовки та виконання завдань руху опору сил і засобів сил безпеки та сил оборони;
- 14) організовує документування управлінської діяльності та архівне зберігання документів з питань руху опору;
- 15) організовує прикриття діяльності підрозділів, залучених до виконання завдань руху опору.

(частина четверта статті 15 у редакції  
Закону України від 27.01.2022 р. N 2024-IX)

#### 5. Інші органи військового управління Збройних Сил України:

- 1) беруть участь у вивченні, аналізі та оцінці обстановки, яка впливає на здійснення заходів національного спротиву;
- 2) беруть участь у плануванні територіальної оборони, створенні системи управління територіальною обороною;
- 3) у межах компетенції організовують і здійснюють заходи підтримки та забезпечення територіальної оборони;
- 4) організовують підготовку підпорядкованих сил і засобів, які сплановані до участі у територіальній обороні, та здійснюють управління ними під час виконання завдань територіальної оборони;
- 5) беруть участь у навчаннях (тренуваннях), оперативно-польових поїздках з територіальної оборони, забезпечують участь у них підпорядкованих сил і засобів;
- 6) забезпечують використання навчальної матеріально-технічної бази військових частин, центрів підготовки, полігонів для підготовки військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та громадян України до національного спротиву.

### **Стаття 16. Повноваження штабів зон (районів) територіальної оборони, керівників зон (районів) територіальної оборони**

#### 1. Штаб зони (району) територіальної оборони:

- 1) здійснює збір, аналіз та оцінку обстановки, яка впливає на підготовку та виконання завдань територіальної оборони;

